

пуковник доцент др Ненад Комазец, Војна академија, Универзитет одбране – председник комисије
ред. проф. др Владимир Јаковљевић, Факултет безбедности, Универзитет у Београду – члан комисије
ванр. проф. др Станислав Стојановић, Војна академија, Универзитет одбране – ментор и члан комисије

Оцена докторске дисертације
студенткиње докторских студија
MSc Милице Младеновић,
извештај, доставља

ВОЈНА АКАДЕМИЈА
Веће за друштвено-хуманистичке науке

Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Војне академије број 56-4 од 4. јануара 2023. године образована је комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње MSc Милице Младеновић, под називом „Развој цивилне одбране Републике Србије у функцији смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса“.

Након прегледа и свеобухватне анализе достављеног рукописа докторске дисертације, а на основу члана 10. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације и промоцији доктора наука (Службени војни лист број 20/12) и члана 34. Статута Војне академије (Службени војни лист број 29/2021) подносимо следећи:

ИЗВЕШТАЈ

1. ПОДАЦИ О КАНДИДАТКИЊИ

1.1. Биографски подаци

Кандидаткиња Милица Младеновић рођена је 15. 4. 1990. године у Врању, Република Србија, од оца Небојше и мајке Весне. Основну школу је завршила у Косовској Каменици, након које је уписала Гимназију, друштвено-језички смер у Гроцкој – Београд коју је завршила са одличним успехом. Основне академске студије завршила на Факултету безбедности Универзитета у Београду 2012. године. Мастер рад на тему „Ванредне ситуације као облик угрожавања безбедности Републике Србије“ одбранила је 2014. године на Интегрисаним мастер студијама Универзитета у Београду – Тероризам, организовани криминал и безбедност. Докторске студије на Војној академији Универзитета одбране у Београду уписала је 2016/17. године на смеру

Менаџмент у одбрани. Запослена је на месту директора у компанији која се бави пословима безбедности (ванредне ситуације и корпоративна безбедност) од 2015. године. Активни је члан комисије А223 Безбедност и отпорност друштва при Институту за стандардизацију Србије. Председник је организационог одбора Форума „Безбедност за будућност“. Лиценцирано је лице за израду Процене ризика од катастрофа и Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама и Процене ризика у заштити лица, имовине и пословања. Лиценцирани је предавач на обукама за припрему посебних стручних испита из области Процене ризика од катастрофа и Процене ризика у заштити лица, имовине и пословања. Кандидаткиња је објавила више радова из области безбедности, одбране и заштите, у научним и стручним часописима и на научним конференцијама међународног и националног значаја.

1.2.Објављени радови:

Кандидаткиња је до сада објавила следеће научне и стручне радове:

1. Младеновић, М., Комазец, Н. (2022): Управљање системом цивилне одбране – стање и проблеми – Рад прихваћен за објављивање у – Војно дело број 5/2022 (М51);
2. Младеновић, М. (2015): Терористички напади као узрок ванредних ситуација, *Зборник радова - Управљање кризним и ванредним ситуацијама-теорија и пракса*, Београд, стр. 100–105;
3. Комазец, Н., Павловић, С., Младеновић, М. (2015): Превентивни атрибути процеса процене ризика у ванредним ситуацијама, *Зборник радова – 10. Међународно саветовање - Ризик и безбедносни инжењеринг*, Копаоник, стр. 1-8;
4. Младеновић, М., Лапчевић, З., Павловић, С. (2016): Превенција терористичких напада кроз израду плана заштите од удеса, *Зборник радова - Безбедност и кризни менаџмент-теорија и пракса*, Београд, стр. 48–54;
5. Павловић, С., Лапчевић, З., Младеновић, М. (2016): Заштита електроенергетског система у условима угрожавања од поплава, *Зборник радова - Безбедност и кризни менаџмент-теорија и пракса*, Београд, стр. 149–158;
6. Младеновић, М., Лапчевић, З., Комазец Н. (2017): Аспект друштвене безбедности у контексту развоја земаља Западног Балкана, *Зборник радова – Безбедносни дијалози*, број 1-2, година 8, Скопље, Македонија, стр. 769-787.
7. Младеновић, М., Павловић, С., Комазец, Н. (2017): Криза и друштвена безбедност, *Зборник радова – Безбедносни концепти и политика - нова генерација ризика и претњи*, Охрид, Македонија, стр. 156-167;

8. Младеновић, М., Каравидић З. (2017): Процена ризика од терористичких напада применом хибридног модела АНР-МАВАС, *Зборник радова - Безбедност и кризни менаџмент-теорија и пракса*, Београд, стр. 301-312;
9. Mladenovic, M. (2017): Risk assessment of terrorist attacks by application of EXPERT-CHOICE solutions, Proceedings of ICMNEE, Belgrade, pp. 334-345;
10. Каравидић, З., Остојић, М., Младеновић, М. (2017): Примена грубих скупова у системима за подршку одлучивању употребе снага безбедности, *Зборник радова - Безбедност и кризни менаџмент-теорија и пракса*, Београд, стр. 269-277;
11. Младеновић, М., (2018): Планирање цивилне одбране у Републици Србији на стратегијском нивоу, *Зборник радова - Безбедност и кризни менаџмент - теорија и пракса*, Београд, стр. 144-151;
12. Komazec, N., Mladenovic, M., Pavlovic, S. (2018): Etiology of the notion of event in terms of decision-making and determination of organizational system risk conditions, Decision Making: Applications in Management and Engineering Vol. 1, Number 1, Zadar, Hrvatska, pp. 165-184;
13. Mladenovic, M., (2020): Etiology of civil defense development in the Republic of Serbia, *Proceedings - safety and crisis management – theory and practice*, Belgrade, pg. 240-247;
14. Младеновић, М. (2021): Синтагма „изазови, ризици и претње“ у стратегијским документима земаља ЕУ, земаља у окружењу и РС, *Зборник радова – Безбедност и кризни менаџмент – теорија и пракса*, Београд, стр. 334-339;
15. Младеновић, М., Комазец, Н. (2021): Место и улога цивилне заштите у систему цивилне одбране Републике Србије, *Хрестоматија - Превенција катастрофа, заштита и спасавање у ванредним ситуацијама*, Београд, стр. 140-157;
16. Младеновић, М., Комазец, Н. (2022): Нормативни оквир критичне инфраструктуре у Републици Србији, *Научно-стручна конференција – Дискурс о критичној инфраструктури*, Добој, Босна и Херцеговина, стр. 11-24;
17. Младеновић, М. (2022): Систем цивилне одбране Републике Србије, *Зборник радова – Безбедност и кризни менаџмент – теорија и пракса*, Београд, стр. 364-369;

2. ПРИКАЗ САДРЖАЈА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација кандидаткиње Милице Младеновић под насловом „Развој цивилне одбране Републике Србије у функцији смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса“ има укупно 301 страну од којих је 251 страна текста и 34 стране прилога. У попису литературе налази се 264 различита извора литературе (књиге, чланци из научних часописа, конференција и симпозијума, нормативно-правни акти, стратегијски и доктринарни документи, плански документи, научни и стручни радови, докторске дисертације, интернет извори и новински чланци). Рад има 71 табелу и 50 слика у форми шема, цртежа и графикана.

Докторска дисертација се састоји од увода, методолошког оквира истраживања, четири разрађена поглавља усклађена са постављеним хипотезама, операционалним одређењем предмета истраживања и циљевима истраживања, као и закључка, списка скраћеница, литературе и прилога.

У *Уводу* рада кандидаткиња је представила актуелност и значај предмета истраживања, утврђен је циљ истраживања и представљена је структура рада и садржај поглавља.

Методолошки оквир истраживања обухвата формулацију проблема и предмета истраживања, постављање циљева и хипотетичких ставова, утврђивање начина истраживања и образложење научне и друштвене оправданости истраживања. У овом делу докторске дисертације је приказан пројекат истраживања тј. идејна замисао по којој ће бити спроведено истраживање и доказивање постављених хипотеза. На основу формулације проблема истраживања, анализе резултата претходних истраживања и изнетих основних хипотетичких ставова о проблему истраживања, дефинисано је основно питање докторске дисертације: Да ли се развојем система цивилне одбране Републике Србије стварају неопходни услови за смањење угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса од савремених изазова, ризика и претњи?

У односу на претходна сазнања и својства предмета истраживања дефинисан је појмовно-категоријални систем и извршено је операционално одређење предмета истраживања. Наглашено је да је циљ истраживања у оквиру докторске дисертације анализа правног уређења цивилне одбране Републике Србије и утврђивање постојећег стања примене нормативне регулативе система цивилне одбране у пракси. Указано је на предности и недостатке постојеће нормативне регулативе, као и организације система цивилне одбране, односно предвиђени су одговарајући начини и акције за

решавање кључних нормативних проблема, оперативних и функционалних способности система, у оквирима расположивих ресурса.

Научном дескрипцијом је представљен историјски развој цивилне одбране, постојећи систем цивилне одбране Републике Србије и утврђене су његове карактеристике. Научном класификацијом и типологизацијом се дошло до начела, циљева и задатака система цивилне одбране и изазова, ризика и претњи по безбедност цивилног становништва и материјалних ресурса. Научно откриће законитости које карактеришу однос између успостављања адекватне стратегијско-нормативне и планско-организационе основе система цивилне одбране Републике Србије и степена угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса од савремених изазова, ризика и претњи пружило је основ за дефинисање модела процене угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса. Научно објашњење могућности унапређења постојећих стратегијских, нормативних, планских и организационих докумената у функцији смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса тј. развоја целокупног система цивилне одбране, резултирало је утврђивањем критичних одредби у нормативној регулативи предмета истраживања и предлозима за њихову корекцију. Научном прогнозом ефеката развоја и унапређења система цивилне одбране у целокупном систему безбедности Републике Србије дошло се до закључка да је тренутним стањем система ниво потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса на неприхватљивом нивоу, али да се свеобухватним редефинисањем нормативног оквира и његовом имплементацијом на свим нивоима државне организације тј. омогућавањем функционисања унапређеног система цивилне одбране, ниво потенцијалне угрожености може значајно смањити и довести до прихватљивог нивоа.

У складу са дефинисаним проблемом, предметом, циљевима и задацима истраживања, кандидаткиња је формулисала генералну хипотезу која гласи: „Развојем система цивилне одбране Републике Србије, димензионираног адекватним стратегијским, нормативним и планско – организационим документима, стварају се услови за смањење угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса од савремених изазова, ризика и претњи.“ Генералну хипотезу, кандидаткиња је, методолошки коректно и садржајно операционализовала кроз три посебне хипотезе.

У фокусу посебних хипотеза су најзначајнији аспекти предмета истраживања што је рад у дисертацији усмерило на истраживање суштински значајних веза и односе за потврђивање генералне хипотезе. Прва посебна хипотеза гласи: „Развојем система

цивилне одбране Републике Србије у складу са процењеним изазовима, ризицима и претњама по безбедност стварају се услови за смањење угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса.“ Друга посебна хипотеза гласи: „Доношењем нових и ререфинисањем постојећих стратегијских и нормативних докумената у систему националне безбедности Републике Србије димензионира се систем цивилне одбране усмерен на смањење угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса.“ Трећа посебна хипотеза гласи: „Перманентним и свеобухватним планирањем и системским организовањем цивилне одбране Републике Србије прецизније се дефинишу задаци субјеката и организација снага, средстава, мера и поступака у функцији смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса.“ Посебне хипотезе су на коректан начин операционализоване кроз 6 појединачних хипотеза у оквиру којих су дати одговарајући индикатори.

Сложеност проблема и предмета истраживања, разноврсност циљева и хипотетички оквир наметнули су потребу за применом више метода у истраживању: У истраживању у оквиру докторске дисертације примењене су све основне методе научног мишљења и истраживања са посебним фокусом на структуралну, функционалну и каузалну анализу.

Када је реч о опште-научним методама у истраживању су коришћене хипотетичко-дедуктивна, историјска, компаративна и статистичка метода. Хипотетичко-дедуктивна метода је омогућила кандидаткињи да на основу бројних искуствених података дође до закључка који наглашавају неопходност знатно одговорнијег друштвеног однос према цивилној одбрани и њеном даљем развоју. Историјска метода је била оквир проучавања праксе и теорије предмета истраживања у његовој историјској перспективи. Овом методом се дошло до сазнања о различитим фазама развоја система цивилне одбране у Републици Србији од његовог успостављања, као и до сазнања о структури и карактеристикама стратегијских, нормативних и планско-организационих докумената система цивилне одбране кроз историју његовог развоја. Компаративна метода је омогућила компарацију решења у системи цивилне одбране у истраживаном временском оквиру, као и дефинисање општих сазнања која могу представљати основу за будуће прогнозе развоја и унапређења система. Предмет компарације су били и број и категорије страдања цивилног становништва, степен, врсте и локације уништавања материјалних ресурса, организованост система цивилне одбране на различитим нивоима управљања, благовременост припрема и реаговање у различитим условима.

Посебно важно месту у истраживању, када је реч о општим научним методама имала је примена Статистичке метода. Овом методом су се анализирали нумерички подаци који се односе на величину утицаја који систем цивилне одбране Републике Србије има на величину угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса. Такође, ова метода је омогућила систематизацију података ради уочавања одређених правилности и узрочно последичних веза између развоја система цивилне одбране и угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса. Важно је истаћи да су статистичку масу чинили сви субјекти система цивилне одбране Републике Србије. У систему цивилне одбране је извршена идентификација субјеката, прикупљање њихових карактеристика, одабирање субјеката са најзначајнијим карактеристикама који су имплементирали мере цивилне одбране и коначно утврђивање статистичке масе. Истраживање је извршено на одабраном парцијалном статистичком узорку, састављеном од дела субјеката стратешког нивоа управљања, дела субјеката оперативног нивоа управљања и дела тактичког нивоа управљања у Републици Србији. Статистичку јединицу у узорку чине појединци – познаваоци предметне области из организационих целина Министарства одбране и Војске Србије, Министарства унутрашњих послова, државних органа, органа локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица и цивилног становништва. С обзиром да је законска обавеза субјеката система цивилне одбране, да имплементирају у пракси задатке дефинисане Планом одбране Републике Србије, истраживањем су издвојене критичне тачке у процесу и њихов утицај на стање угрожености становништва и материјалних ресурса.

Када је реч о методама за прикупљање података, кандидаткиња је у истраживању користила Методу испитивања и Методу анализе садржаја, потврдивши своју методолошку оспособљеност у њиховој примени.

Метода испитивања је коришћена за прикупљање података од познаваоца предметне области о елементима система цивилне одбране који су неопходни за развој система и утицаја тих елемената на смањење угрожености цивилног становништва и материјалних добара. Методом испитивања су прикупљени и подаци о потреби доношења нових и редефинисања постојећих стратегијско-нормативних и планско-организационих докумената система цивилне одбране Републике Србије, као и подаци о степену имплементације одредби постојећих докумената код субјеката цивилне одбране. Због специфичности предмета истраживања, испитаници су и лица која обављају послове у вези са одбраном у органима државне управе, органима аутономне

покрајине, округа, јединице локалне самоуправе, јавним предузећима и привредним друштвима. Приликом испитивања примењена је техника испитивања - анкета. Анкета је спроведена у писаној форми применом комбинованог анкетног упитника са питањима која обухватају посебне и појединачне хипотезе.

Метода анализе садржаја била је основ квалитативне и квантитативне анализе извора и докумената истраживања што је омогућило одговор на питања о: структури система цивилне одбране Републике Србије, развоју система цивилне одбране у складу са променама у окружењу, постојању стратегијско-нормативних, планских и организационих елемената система и њиховом функционисању, изворима, облицима и носиоцима угрожавања цивилног становништва и материјалних ресурса, утицају развијености цивилне одбране на ниво смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса.

У **првом поглављу** докторске дисертације анализиран је утицај савремених изазова, ризика и претњи по безбедност и њихове импликације на угрожавање цивилног становништва и материјалних ресурса кроз разматрање појма, теоријског концепта, карактеристика и класификације изазова, ризика и претњи уопште, а затим су анализирани карактеристике ових појава по безбедност Републике Србије. Након анализе идентификованих изазова, ризика и претњи по безбедност РС, извршена је њихова упоредна анализа са истим појавама у неким од земаља чланица Европске уније и земљама у окружењу. Након тога, презентован је систем цивилне одбране Републике Србије кроз његов историјски развој, карактеристике, начела и функције, као и његова позиционираност у систему националне безбедности и систему одбране Републике Србије у оквиру концепта тоталне одбране.

У **другом поглављу** докторске дисертације је приказана нормативна и функционална уређеност система цивилне одбране Републике Србије кроз анализу стратегијских и нормативних докумената. Анализом нормативног оквира на стратегијском нивоу је обухваћен Устав Републике Србије, Стратегија националне безбедности Републике Србије, Стратегија одбране Републике Србије и Национална стратегија заштите и спасавања Републике Србије. Анализирана нормативно-правна регулатива Републике Србије у области развоја система цивилне одбране обухвата Закон о Народној скупштини, Закон о Влади, Закон о председнику, Закон о министарствима, Закон о одбрани, Закона о Војсци Србије, Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама, Закон о критичној инфраструктури, Закон о полицији и Закон о приватном обезбеђењу. На основу анализираних

нормативних аката приказана је структура система цивилне одбране Републике Србије а у фокусу пажње су управљање системом цивилне одбране, субјекти и снаге система, као и процеси његовог опремања и оспособљавања.

У **трећем поглављу** рада се обрађују процеси планирања и организовања система цивилне одбране у систему одбране Републике Србије. Процес планирања система цивилне одбране се разрађује кроз дефинисање самог начина планирања и успостављања јединствене методологије. Затим се дефинишу циљеви и постављају се планирани задаци у оквиру система. Целокупан процес планирања се анализира кроз План одбране Републике Србије, а затим се предлаже израда засебног документа планирања система цивилне одбране у оквиру њега - Плана цивилне одбране Републике Србије. Процес организовања система цивилне одбране Републике Србије се обрађује кроз имплементацију Плана цивилне одбране на свим нивоима државне организације (државни органи, органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе привредна друштва, друга правна лица и предузетници и грађани).

У **четвртом делу** рада приказани су резултати истраживања кроз верификацију постављених хипотеза и дат је предлог модела процене угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса Републике Србије у односу на постављене индикаторе. Хипотезе су потврђене и помоћу квалитативне и квантитативне анализе садржаја којом се дошло до одговора на питања о: структури система цивилне одбране Републике Србије, развоју система цивилне одбране у складу са променама у окружењу, постојању стратегијско-нормативних, планских и организационих елемената система и њиховом функционисању, изворима и облицима угрожавања цивилног становништва и материјалних ресурса, утицају развијености система цивилне одбране на ниво потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса. На основу коришћених метода, спроведеног истраживања, Упутства о методологији за израду процене угрожености и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама и стандарда SRPS A.L2.003:2017 Безбедност и отпорност друштва – Процена ризика дат је предлог процене нивоа потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса којима су, такође, потврђене постављене хипотезе.

Резултатима истраживања је потврђено да је успостављање, унапређење и развој система цивилне одбране Републике Србије условљен адекватном проценом изазова, ризика и претњи по безбедност и њиховом компатибилношћу са процењеним изазовима, ризицима и претњама у земљама ЕУ, а нарочито у земљама у окружењу, јер

се само на тај начин може смањити ниво угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса и остварити функција одбране и заштите. Правилна процена изазова, ризика и претњи доводи до спознаје значаја система цивилне одбране Републике Србије, његовог позиционирања и димензионирања у оквиру система одбране и система националне безбедности и значајног смањења нивоа угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса, која је непостојањем или недовољном развијеношћу тог система на неприхватљивом нивоу.

Истраживањем је утврђено да у оквиру највиших стратегијских докумената РС не постоји адекватно дефинисање система цивилне одбране, његове организационе структуре и начина функционисања. Анализом стратегијских докумената Републике Србије из области безбедности кандидаткиња је дошла до закључка да је потребно њихово свеобухватно редефинисање да би се створила чврста основа за нормативни, институционални и организацијски развој система цивилне одбране чијим се деловањем смањује ниво угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса. У оквиру нормативно-правне регулативе РС, такође не постоји адекватно и потпуно дефинисање надлежности, права и обавеза субјеката система цивилне одбране што је наметнуло закључак да овај систем може остваривати функцију смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса само уколико се нормативно-правном регулативом дефинишу надлежности система као и права и обавезе свих субјеката и снага. На основу резултата истраживања закључено је да је неопходно, на систематизован начин, успоставити свеобухватни нормативно-правни оквир система цивилне одбране Републике Србије, јер се редефинисањем постојећих и доношењем нових стратегијских и нормативно-правних докумената стварају основе за нормативни, институционални и организацијски развој система цивилне одбране Републике Србије, дефинишу се надлежности система, права и обавезе субјеката и снага чиме се димензионише систем цивилне одбране усмерен на смањење нивоа потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса.

Потврђивањем да се цивилна одбрана не планира скоро ни на једном нивоу државне организације закључено је да не постоји ни имплементација планираних задатака у оквиру субјеката тог система. Систем цивилне одбране Републике Србије мора да има јасну организацију с обзиром на опредељење државе за цивилну одбрану у стратегијским документима. Република Србија мора развити систем цивилне одбране са прецизно утврђеном организационом структуром да би се обезбедило јединство система на свим нивоима његове организације. Цивилна одбрана Републике Србије

мора бити организована као систем тј. подсистем система одбране са јединственом вертикалном и хоризонталном организацијом, као тотални - свеобухватни систем, систем цивилно-војног карактера, са обавезним и добровољним учешћем грађана у њему, а све то у надлежности Министарства одбране. С тим у вези, кандидаткиња наглашава да се то може постићи реформом нормативно-правног система који уређује ову област, дефинисањем Плана цивилне одбране и његовом даљом имплементацијом на свим нивоима. Увођењем Плана цивилне одбране РС омогућила би се имплементација задатака на свим нивоима управљања, изграђивање организацијско-формацијске структуре система цивилне одбране и попуњеност људским и материјалним ресурсима и смањење нивоа потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса. Системско организовање цивилне одбране омогућило би потпуније ангажовање субјеката, снага и средстава у реализацији мера и задатака цивилне одбране у остваривању функције смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса, што би истовремено омогућило да се успоставља и развија ефикасан и ефективан систем способан да одговори свим изазовима, ризицима и претњама који угрожавају безбедност.

Резултати истраживања на тему докторске дисертације дају научну основу за примену решења у постојећим нормативним документима са становишта развоја система цивилне одбране; допуну садржаја постојећих нормативних аката; одређивање могућности Министарства одбране за управљање системом цивилне одбране; одређивање начина обучавања и оспособљавања субјеката система цивилне одбране; развијање сарадње са осталим снагама и субјектима система, са тежиштем на заједничкој изградњи и развоју; и даљи развој система цивилне одбране. Резултати истраживања потврђују значај адекватне нормативне уређености једне области, односно дата је научна основа за промену делова Плана одбране, као и за израду посебног плана у оквиру њега – Плана цивилне одбране Републике Србије.

У **закључним разматрањима** кандидаткиња је истакла да је истраживањем на тему дисертације недвосмислено доказан значај система цивилне одбране у оквиру концепта тоталне одбране за систем националне безбедности и, нарочито, систем одбране Републике Србије. Исправно закључује да ниво потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса, као најважнијих штићених вредности Републике Србије, првенствено зависи од (не)постојања система цивилне одбране и његове свеобухватне нормативне уређености, као основног и незаобилазног корака у њиховој одбрани и заштити. Резултати добијени у процесу истраживања могу се

применити на развој и унапређење система цивилне одбране Републике Србије у пракси. Предложене измене стратегијских, нормативних и планско-организационих докумената обезбеђују развој и унапређење целокупног система одбране и значајно смањују ниво потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса, што значи да оне имају немерљив значај за целокупни систем националне безбедности Републике Србије. Неоспорна је чињеница да се на основу резултата овог истраживања може покренути поступак измене нормативних решења у области цивилне одбране који има утемељење у Стратегији одбране. је дала предлоге за даља истраживања. је дала предлоге за даља истраживања. Такође, кандидаткиња је указала да резултати истраживања представљају основу за будућа истраживања.

Преглед литературе коју је кандидаткиња користила потврђује да је реч о актуелним и компетентним теоријским изворима који представљају уверљиву аргументацију за презентоване ставове и закључке у дисертацији. Посебну пажњу завређују прилози у којима су приказани коришћени инструменти за прикупљање података и резултати истраживања који дисертацији дају посебно вредан кредибилитет.

3. ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Комисија констатује да докторска дисертација кандидаткиње MSc Милице Младеновић под називом „Развој цивилне одбране Републике Србије у функцији смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса“ представља сложenu студију и оригинално научно дело, теоријски утемељено и методолошки исправно конципирано и као такво представља научни допринос у изучавању проблема развоја система цивилне одбране Републике Србије. Актуелност истраживања се потврђује кроз мултидисциплинарни приступ у решавању проблема у области која је, према доступној литератури, била предмет комплексних истраживања у различитим временским оквирима, али не у довољној мери у оквиру система одбране Републике Србије и војним наукама.

Кандидаткиња је у складу са научном замисли квалитетно структурно, сазнајно, садржајно, језички и методолошки примерено и квалитетно обрадила тему. Применом мултидисциплинарног приступа у истраживању, кандидаткиња дисертацијом отвара могућност за унапређење научног разумевања проблема истраживања. За израду докторске дисертације примењена је комплексна научна методологија која је обухватила основне, опште и посебне научне методе с обзиром да је предмет истраживања сложен и мултидисциплинаран. У складу са постављеним ограничењима у предмету истраживања, анализом добијених резултата дошло се до закључка да је применом одговарајућег методолошког оквира извршена верификација постављених хипотеза.

Резултати истраживања показују да је развој система цивилне одбране Републике Србије неопходан, с обзиром на ниво потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса. Развој система цивилне одбране треба започети стварањем адекватног нормативно-правног оквира којим ће се омогућити легислативна утемељеност система, а прецизним нормама створити обавезујући карактер њиховог извршења.

Дисертација презентује анализу правног уређења цивилне одбране Републике Србије и утврђивање тренутног стања нормативне уређености система цивилне одбране у пракси и омогућава утврђивање предности и недостатака постојеће нормативне регулативе, као и организације система цивилне одбране, односно, доприноси проналажењу одговарајућих начина за решавање кључних нормативних проблема, оперативних и функционалних способности система, у оквирима

расположивих ресурса. Уважавајући недостатке у нормативно-правној регулативи и досадашње проблеме у функционисању система цивилне одбране, а на основу научних и емпиријских сазнања, кандидаткиња је у докторској дисертацији предложила начине за унапређење развоја система цивилне одбране, а самим тим и за смањење нивоа потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса. У том смислу, докторска дисертација представља основу за будућа истраживања наведене проблематике.

Комисија сматра да докторска дисертација добијеним резултатима може допринети развоју система цивилне одбране Републике Србије, као и смањењу нивоа потенцијалне угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса. Предложеним решењима се доприноси унапређењу нормативно-правног и планско-организационог оквира, омогућава ефективно и ефикасно функционисање система и унапређује комплетан систем одбране Републике Србије. Проблеми који су разматрани у докторској дисертацији као и резултати истраживања до којих се дошло имају велики значај не само за систем одбране већ и за целокупан систем националне безбедности Републике Србије. Самим тим, поред теоријског и научног доприноса, резултати имају и огроман практични допринос у оквиру развоја система цивилне одбране.

Комисија је става да релевантност и комплексност проблема истраживања, као и неспоран научни и друштвени значај истраживане проблематике чини вредним резултате до којих се дошло истраживањем. С обзиром на то, научни допринос дисертације се посебно огледа у:

- Научно утемељеној анализи постојећег стања стратегијских, доктринарних, нормативних и планско-организационих докумената система цивилне одбране, проналажења недостатака у њиховим одредбама и изналагање начина за њихово решавање (решавање кључних нормативних проблема и/или допуна њиховог садржаја),
- Могућности примене понуђених решења у постојећим стратегијским, нормативним и планско-организационим документима система цивилне одбране,
- Предлогу дефинисања модела за процену угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса,
- Организовању цивилне одбране на системским основама,
- Дефинисању оквира и тежишта за развијање сарадње између субјеката и снага система цивилне одбране,

- Пружању научно утемељене потребе израде посебног плана – Плана цивилне одбране, као саставног дела Плана одбране Републике Србије,
- Утврђивању потребе за стварањем новог наставног предмета, студијског програма и научно образовног профила у области цивилне одбране,
- Могућности даљег развоја система цивилне одбране Републике Србије,
- Доприносу развоја система одбране и система националне безбедности Републике Србије.

Наведено потврђује да резултати истраживања оригиналан научно-истраживачки допринос у решавању дефинисаног проблема. Дефинисани предмет истраживања, постављени циљеви, истраживачке хипотезе и резултати до којих се дошло истраживањем потврђују да докторска дисертација кандидаткиње Милице Младеновић испуњава неопходне критеријуме неопходне за такав рад што потврђују и радови објављени у часописима, тематским зборницима и домаћим и међународним научно-стручним скуповима током концептуализације, припреме и реализације истраживања.

Докторска дисертација је актуелизовала неопходност редефинисања постојећих и доношења нових стратегијских, нормативно-правних и планско-организационих докумената у области предмета истраживања и понудила задовољавајућу аргументацију у прилог ставу да је неопходан развој система цивилне одбране Републике Србије у функцији смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса.

4. ЗАКЉУЧАК

Комисија закључује да докторска дисертација кандидаткиње Милице Младеновић „Развој цивилне одбране Републике Србије у функцији смањења угрожености цивилног становништва и материјалних ресурса“ представља самосталан научни рад у оквиру кога су испуњени циљеви истраживања, а остварен научни допринос задовољавајући, те предлаже Већу за друштвено-хуманистичке науке Војне академије да усвоји овај извештај и одобри усмену јавну одбрану.

У Београду, 19. 1.2023. године

КОМИСИЈА

**пуковник доцент др Ненад Комазец
председник комисије**

**редовни професор др Владимир Јаковљевић
члан комисије**

**ванр. проф. др Станислав Стојановић
ментор и члан комисије**

Прилози:

- 1 Штампани примерак докторске дисертације
- 1 примерак дисертације на ЦД-у
- 1 примерак Извештаја комисије о оцени дисертације на ЦД-у
- Потврда о прихватању рада за објављивање у домаћем часопису, категорије М51 са листе министарства надлежног за науку;